

Zpráva o činnosti Městské knihovny Frýdek-Místek, p. o. za rok 2020

Městská knihovna Frýdek-Místek, p. o. vznikla v roce 1993. Na základě zřizovací listiny poskytuje své služby již 28 let, a to v ústřední knihovně na ul. Jiráskova 506, v pobočce Místek, Hlavní třída 111-112, na pobočce Slezská na 11. ZŠ Jiřího z Poděbrad a dále provozuje tři malé pobočky v okrajových částech města – Chlebovice, Lískovec a Skalice. Rok 2020 byl pro celý svět výjimečným rokem. Koronavirová pandemie se výrazně promítla i do činnosti Městské knihovny Frýdek-Místek. Velkou část roku poskytovala své služby jen v omezené míře a po určité období byla zcela veřejnosti uzavřena.

Rok 2020 byl i ve znamení stěhování. Byla dokončena rekonstrukce pobočky ve Skalici, která byla po požáru v roce 2018 opět zpřístupněna čtenářům. V srpnu bylo zahájeno stěhování části pobočky Místek, Hlavní 111 do náhradních prostor. Muselo dojít ke změně v organizaci služeb čtenářům i v zázemí knihovny. Oddělení beletrie bylo přestěhováno do prostor Národního domu, stejně jako oddělení zpracování fondu. Oddělení pro mládež bylo sloučeno s hudebním a naučné oddělení se studovnou v pobočce Místek na Hlavní třídě 112. Oddělení regionálních funkcí bylo přestěhováno do náhradních prostor na třídě T.G.M. 2322 a do skladu na třídě T.G.M. 2299 a ul. Sadová 604 byl uložen zbývající fond. V polovině září byla budova Hlavní třída 111 předána firmě Morys, s. r. o. k celkové rekonstrukci. Koncem měsíce září 2020 byla opět zahájena činnost místecké pobočky v náhradních prostorách. V roce 2020 byly taktéž prováděny běžné opravy a údržba.

Knihovna je jednou z městských organizací, která je začleněna do celoměstského vizuálního stylu. Od roku 2015 knihovna prezentuje svou činnost pod značkou Knihovna FM. Svou činnost mimo jiné prezentuje na webových stránkách a sociálních sítích. Je kladen rovněž důraz na prezentaci našich aktivit v rámci Zpravodaje Rady města Frýdku-Místku i dalších relevantních periodik (např. Frýdecko-Místecký a Třinecký deník). Přihlášeným odběratelům je pravidelně zasílán newsletter s informacemi o novinkách a akcích Knihovny FM. Od poloviny roku 2018 využívá Knihovna FM webový knihovnický systém nové generace Tritius, a to formou webové služby.

Městská knihovna je financována z prostředků zřizovatele, tj. statutárního města Frýdek-Místek. Od Moravskoslezského kraje obdržela knihovna dotaci na zabezpečení výkonu regionálních funkcí, a to ve výši 1 163 000 Kč. Z investičních prostředků bylo zakoupeno datové úložiště. Zlepšený hospodářský výsledek činí za rok 2020 částku 58 467 Kč. Z programu MK VISK 3 získala knihovna 379 000 Kč na zavedení RFID do půjčovny pro dospělé čtenáře v ústřední knihovně. Na zpřístupnění databáze Anopress nám NKP, prostřednictvím projektu VISK 8a, přispěla částkou 26 104 Kč a z projektu Česká knihovna jsme získali knihy v hodnotě 5 483 Kč. MěK F-M pronajímá své prostory jiným subjektům, nicméně v roce 2020 byly z důvodu pandemie pronájmy prostor velmi omezeny.

Výpůjční činnost a veřejný internet

Výpůjční činnost, stejně jako všechny ostatní aktivity knihovny, byla velmi ovlivněna koronavirovou pandemií. Knihovna pracovala v omezeném režimu, popř. byla z důvodu vládních nařízení uzavřena zcela. Také činnost malých poboček byla velmi omezena. Nejvíce se to projevilo na počtu návštěvníků. V roce 2020 využilo služeb knihovny 140 533 návštěvníků. Klesl také počet registrovaných čtenářů na 5 313. Nicméně to, že je o půjčování knih stále zájem, ukazuje skutečnost, že počet výpůjček klesl jen málo. V loňském roce knihovna vypůjčila 308 122 knih, periodik a jiných dokumentů. Také v roce 2020 umožňovala knihovna registrovaným čtenářům půjčovat si e-knihy z portálu Palmknihy.cz, a to pomocí webového katalogu Tritius. O službu je v této době stále větší zájem, což dokládá nárůst e-výpůjček. Za rok 2020 se takto vypůjčilo 1 107 titulů.

Kromě výpůjční činnosti v budovách knihovny poskytuje organizace také donáškovou službu. O tuto službu je zájem a počet takto půjčených knih a audioknih stále roste. V roce 2020 bylo uskutečněno 64 návštěv a půjčeno bylo 700 výpůjček. Dále knihovnice navštěvují každou třetí středu v měsíci dům s pečovatelskou službou. Zde si návštěvníci vypůjčili 579 dokumentů. Mimo samotné půjčování knih a časopisů knihovnice pro klienty připravují krátké literární programy. Knihovna spolupracuje také s Domovem pro seniory Frýdek-Místek, p. o. na ul. 28. října, s Beskyd DZR, o. p. s. či s Charitou Frýdek-Místek. Bohužel i tato činnost musela být omezena a bylo uskutečněno jen několik programů.

Městská knihovna rovněž poskytuje i meziknihovní výpůjční službu (MVS). V roce 2020 bylo

z ostatních knihoven pro naše uživatele zprostředkováno vypůjčení 149 dokumentů, jiným knihovnám jsme zapůjčili 117 dokumentů.

Jako velmi potřebné, obzvláště v době pandemie, se ukázalo využívání dvou biblioboxů. Čtenáři nejenže vítají možnost vracení knih z kterékoliv pobočky bez ohledu na to, kde si je vypůjčili, ale měli také možnost vrátit knihy v době uzavření knihovny, popř. v době bezkontaktního půjčování.

V knihovně provozujeme pro veřejnost celkem 32 internetových stanic, přičemž 10 z výše uvedeného počtu je určeno pro potřeby dětí a mládeže. Pro potřebu výukových hodin jsou dále k dispozici 4 notebooky s možností připojení k internetu. Ústřední knihovna a místecká pobočka poskytují celoplošně free WI-FI připojení. Také využívání veřejného internetu v knihovně a s tím souvisejících služeb (tisk, kopírování, scanování) bylo umožněno uživatelům jen v omezené míře. Přesto pevné připojení k internetu využilo 5 020 návštěvníků.

	Registrovaní čtenáři	Návštěvníci celkem	Návštěvníci internetu	Výpůjčky celkem	Výpůjčky e-knihy	Donášková služba návštěvy/výpůjčky
2019	6457	213315	12898	312426	522	101/733
2020	5313	140533	5020	309 229	1107	64/700

Kulturní a vzdělávací činnost

I přesto, že činnost knihovny byla téměř po celý rok omezena koronavirovou pandemií, podařilo se dokončit některé započaté kulturní a vzdělávací projekty a uskutečnit i několik dalších. Proběhlo 162 kulturních a 27 vzdělávacích programů. Jako nejzdařilejší je možné hodnotit literární klání Můj svět, do kterého bylo zasláno přes 100 literárních děl. Uskutečnila se také mezinárodní soutěž pro děti Tvoříme vlastní vydavatelství. Bohužel ani u jedné ze soutěží nemohlo být uskutečněno slavnostní vyhlášení výsledků v knihovně a ceny musely být odeslány poštou, ale i tak se ukazuje, že se jedná stále o úspěšné soutěže. Bohužel se nám nepodařilo uskutečnit další ročník Festivalu čtení – kampaně na podporu čtení a čtenářských aktivit ve městě.

V době krátkodobých rozvolnění realizovala knihovna besedy a lekce pro školní děti, setkání klubu pro rodiče s malými dětmi, pasování prvňáčků na čtenáře a uskutečnilo se několik výstav ve frýdecké i místecké knihovně. Děti se zapojovaly do hry Lovci perel, jejímž cílem je propagovat čtení dětských knih. Úkolem dětí je přečíst knihu a odpovědět na otázky související s jejím obsahem, což podporuje čtení s porozuměním a umožňuje dětem objevit nové knížky. Za každou přečtenou knihu a splněné úkoly získávají děti perličku na vlastní perlový náhrdelník. Knihovna FM se tradičně zapojuje do celostátních akcí vyhlašovaných SKIP ČR, pořádaných za účelem propagace knihoven a knihovnické práce a také do celoměstských akcí. V červenci uspořádala Knihovna FM ve Faunaparku Den s knihovnou – pohádková cestička, které se účastnilo přes 150 dětí. V rámci akce Březen měsíc čtenářů byl mimo jiné vybrán „nej čtenář – učitel“. Knihovna FM spolupracuje s dalšími městskými organizacemi a spolky (SVČ Klíč FM, Kultura FM, Literární klub Petra Bezruče, Pobeskydský spolek přátel výtvarného umění F-M, Charita Frýdek-Místek, Aktivní senioři ...). Z plánovaných přednášek o umění, cestovatelských přednášek či večerů nejen o umění se mohl uskutečnit jen zlomek. Z cestovatelských to byla např. show Tomáše Vejmolý Tuktukem z Bangkoku až domů, z cyklu Křídla přednáška o Boženě Němcové nebo o sourozencích Čapkových a z cyklu přednášek o umění např. přednáška o Václavu IV. V době uzavření knihovny jsme připravili pro dětské čtenáře on-line čtení z knihy Ivony Březinové a ve spolupráci s KulturouFM vánoční čtení.

Pokračovala také spolupráce se Svazem důchodců ČR ve Frýdku-Místku, se kterým pořádáme kurzy práce na PC pro začátečníky i pokročilé. Opět se ale mohlo zrealizovat jen několik málo setkání.

Partnery naší knihovny jsou i Książnica Beskidzka v Bielsku-Białej a Krajská knihovna v Žilině. Každoročně spolupracujeme na realizaci literárně výtvarné soutěže pro děti Tvoříme vlastní vydavatelství. Plánované setkání partnerů se však z důvodu pandemie neuskutečnilo. Pokračuje projekt realizovaný společně s Krajskou knihovnou v Žilině Naše knihovna (aj) pre znevýhodnených čitateľov, který měl být ukončený v prosinci roku 2020, ale vzhledem k nemožnosti uskutečnit některé aktivity bylo schváleno posunutí termínu ukončení do roku 2021. V rámci tohoto projektu byla např. vytvořena virtuální prohlídka MěK F-M.

Doplňování a revize knihovního fondu

V roce 2020 bylo nakoupeno 3 314 svazků knih a kartografických dokumentů, 217 hudebních CD a audioknih. Knihovna odebírala 333 exemplářů titulů periodik. Nabídka deskových her byla navýšena o 13 na celkový počet 70 ks. Prostřednictvím darů získala knihovna 119 knih a brožur v celkové hodnotě 27 474 Kč. Městská knihovna také zpracovává analytické popisy článků pro celostátní databázi periodik SKAT a spolupracuje s Národní knihovnou ČR. V roce 2020 bylo do souborného katalogu ČR CASLIN zasláno 5181 záznamů ve výměnném formátu MARC 21 podle pravidel RDA.

Činnost regionálního oddělení

V rámci výkonu regionálních funkcí městská knihovna zabezpečuje odborné knihovnické činnosti podle § 2 písm. h) knihovního zákona pro 26 základních knihoven, z nichž 6 knihoven je profesionálních, 5 knihoven jsou pobočky Městské knihovny Frýdek-Místek. Ostatní obecní knihovny jsou neprofesionální.

V roce 2020 bylo z dotace, poskytnuté Moravskoslezským krajem, nakoupeno 1568 knih. Současný stav výměnného knihovního fondu regionálního oddělení činí 27 055 svazků. V průběhu roku bylo rozvezeno do příslušných knihoven 79 souborů o celkovém rozsahu 3 950 svazků. Zaměstnankyně regionálního oddělení průběžně poskytovaly konzultace a realizovaly metodické návštěvy, revize knižního fondu byla provedena v Obecní knihovně v Sedlišťích. Velká aktualizace knihovního fondu proběhla v Místní knihovně Krásná a na její pobočce na Dolní Krásné. Kromě této činnosti knihovny postupně automatizujeme a s tím souvisí i retrokatalogizace knihovního fondu. V loňském roce bylo takto z katalogizováno celkem 4 100 svazků. Dále jsou katalogizovány knihy zakoupené z finančních prostředků obcí u obecních knihoven zapojených do regionálního automatizovaného knihovního systému Tritius REKS – jednalo se celkem o 1 041 svazků.

Po dokončení retrokatalogizace se k nám připojila nově zautomatizovaná Místní knihovna Krásná (včetně pobočky), a to na Tritius REKS.

V tomto roce jsme byli osloveni zástupci obce Soběšovice, zda bychom se nemohli stát poskytovateli regionálních služeb rovněž pro jejich knihovnu. Po několika vzájemných jednáních a konzultacích došlo k podpisu smlouvy a počínaje rokem 2021 se Místní knihovna Soběšovice stává naší další obsluhovanou knihovnou.

Ostatní činnost

Pro další vzdělávání svých zaměstnanců využívá městská knihovna všech dostupných možností, které poskytuje Národní knihovna ČR, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity v Opavě atd. Zaměstnanci se vzdělávali formou odborných seminářů, kurzů, workshopů či prostřednictvím e-learningových kurzů. Kromě pravidelných školení

byli zaměstnanci knihovny proškoleni v problematice GDPR. Celkem se knihovníci vzdělávali 585 hodin.

Závěrem je možno konstatovat, že i přes nepříznivou situaci v roce 2020 byla Městská knihovna Frýdek-Místek, p. o. nepřehlédnutelnou kulturní a vzdělávací institucí, která slouží občanům a důstojně reprezentuje statutární město Frýdek-Místek.

PhDr. Tomáš Benedikt Zbranek v. r.
ředitel Městské knihovny Frýdek-Místek, p. o.